

Karita Dovell

Naisen rooli kauhuelokuvassa

Naissukupuolen edustus

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Medianomi

Elokuva ja televisio

Opinnäytetyö

03.05.2024

Tiivistelmä

Tekijä(t):	Karita Dovell
Otsikko:	Naisen rooli kauhuelokuvassa
Sivumäärä:	34 sivua
Aika:	03.05.2024
Tutkinto:	Medianomi
Tutkinto-ohjelma:	Elokuva ja televisio
Pääaine:	Elokuva- ja televisiotuotanto
Ohjaaja(t):	Lehtori Kai Ansio

Opinnäytetyössä tutkitaan naissukupuolen edustusta kauhuelokuvissa. Keskitetyen kysymykseen, millaisena naishahmot on vuosien varrella kuvattu, ja onko siihen tullut muutosta? Onko oikeaa vastausta kysymykselle millaisena naishahmot sitten tulisi kuvata?

Opinnäytetyössä käsitellään sukupuolta ensisijaisesti rakenteellisena ilmiönä, sillä näen naisen sukupuolen laajana kokemusten ja roolien kirjona. Tarkoituksena on valaista monimuotoisia tapoja, joilla sukupuoli muokkaa naisten elämää elokuvassa, myös tarkastellen sukupuolittuneita valtarakenteita. Käytän hyödynseni fenomenologista ja kognitiivista elokuvatutkimusta sekä kvantitatiivista analysointia empiirisen havaintoaineiston saavuttamiseksi. Tässä kyseisessä opinnäytetyössä rajaan analyysin Hollywood kauhuun hyväksikäyttäen elokuva-arvostelija. Empiirisessä tutkimuksessa elokuvat on rajattu 80-luvulta 2020-luvulle.

Opinnäytetyöstä olisi tarkoitus tulla hyötyä etenkin elokuva- ja televisioalaa opiskeleville tai alasta kiinnostuneille henkilöille, mutta myös ihmisille kiinnostuneita kauhusta sekä sukupuolittuneesta roolituksesta.

Asiasanat: kauhu, kauhuelokuvat, naissukupuoli, fiktiotuotanto, kauhutuotanto, elokuvat tuotanto, slasher, #MeToo

---

Opinnäytetyön alkuperä on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

Abstract

Author(s): Karita Dovell
Title: The Role of a Woman in a Horror Film
Number of Pages: 34 pages
Date: 03 May 2024

Degree: Bachelor of Culture and Arts
Degree Programme: Film and television
Major: Film and Television Production
Instructor(s): Kai Ansio, Senior lecturer

The thesis examines the representation of the female gender in horror films. Focusing on the question, how have female characters been portrayed over the years, and has there been a change? Is there a correct answer to the question of how female characters should be portrayed?

The thesis deals with gender primarily as a structural phenomenon, as I see a woman's gender as a broad spectrum of experiences and roles. The purpose is to shed light on the diverse ways in which gender shapes women's lives in film, also by looking at gendered power structures. I use the phenomenological and cognitive film research and quantitative analysis to obtain empirical data. In this thesis, I limit the analysis to Hollywood horror using film reviews. In the empirical study, films are limited from the 80s to the 2020s.

This thesis is meant to be useful for people studying film and the industry, or people interested in horror and in the gender roles assigned.

Keywords: horror, horror film, the female gender, horror production and film production, slasher, #MeToo

---

This thesis has been checked using Turnitin Originality Check service.

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Elokuvan havainnointi	2
2.1	Empiirinen tutkimus	2
2.2	80-luvun havainnointi	6
2.3	90-luvun havainnointi	9
2.4	2000-luvun havainnointi	12
2.5	2010-luvun havainnointi	14
2.6	2020-luvun havainnointi	17
3	Empiirisen tutkimuksen päätelmä	19
3.1	Kuvien ja taulukoiden käyttö	19
3.2	Katsojakäyttäytyminen	21
4	Yhteenveto	23
	Lähteet	25
	Kuvalähteet	25
	Elokuvat	26

1 Johdanto

Opinnäytetyön ensimmäinen ajatus lähti opiskellessani vaihdossa York St. John yliopistossa Iso-Britanniassa. Gothic and Horror (suom. goottilaisuus ja kauhu) kurssilla opin rakastamaan kauhuelokuvia ja aloin osoittamaan erityistä kiinnostusta siihen liittyviin kliseitä ja stereotyyppioita kohtaan. Keskustelunaiheeksi usein nousi esille: final girl (suom. viimeinen tyttö), femme fatale (suom. kohtalokas nainen) ja damsel in distress (suom. neito hädässä).

Film and its audience (suom. elokuva ja sen yleisö) kurssilla analysoitiin elokuvan ja katsojan välistä vuorovaikutusta. Analysoinnissa usein jäi keskustelunaiheeksi, mikä saa katsojan jättämään elokuvan katsomatta? Kyseessä voi olla esimerkiksi poliittinen tai moraalinen syy, mutta voiko syy liittyä naissukupuolen edustukseen? Aiheuttaako se katsojassa tunteita ja ajatuksia?

Onko elokuva suosituampi katsojien mielestä, kun siinä on naispäähenkilö tai kun naishenkilö kuolee? Onko sillä merkitystä katsojalle? Selvitän, että ovatko naissukupuoleen liittyvät stereotyyppiat elokuvissa jäämässä pois 2020-luvun kauhusta vai ovatko ne yhä pysyviä konsepteja? Rajaamisen vuoksi naisen ja miehen eroavaisuuksia ei eritellä tässä opinnäytetyössä, ellei se oli naisen roolin tutkinnan puolesta tarpeellista.

Opinnäytetyö on saanut ideansa, MeToo -kampanjan noustessa kansainväliseksi lokakuussa 2017, kun vaikutusvaltaista Hollywood-tuottajaa Harvey Weinsteinia syytettiin seksuaalisesta ahdistelusta ja väkivallasta. Kauhu on yksi tunnetuimmista ja hedelmällisistä osista perinteisessä elokuvatuotannossa, ja naiset ovat jo pitkään olleet sen vetovoimana. Onko 2017 luvun jälkeen tullut muutosta naishenkilöihin että tarinoihin, kun kyseessä on naisen edustus kauhussa? Onko muutosta liian aikaista havaita muutosta, vai onko se ollut silmien edessämme koko tämän ajan?

2 Elokuvan havainnointi

2.1 Empiirinen tutkimus

Tutkimusalueen kartoittamiseksi on syytä aloittaa aineistosta. Rajauksen vuoksi elokuvat keskittyvät valtavirta Hollywood-kauhuun, mutta jotta aineisto olisi tarpeeksi laaja empiiriseen analysointiin, opinnäytetyöhön on valittu parhaimman arvostelun saaneet elokuvat vuosilta 1980–2024. Lähteenä elokuvien valinnassa on käytetty Rotten Tomatoes -sivustoa. Jokainen elokuva on saanut hyvät arvostelut sekä kriitikoilta että katsojilta. Elokuvia ei olla valittu etukäteen tiedostaen millainen rooli naisella on.

Analysoitaessa kauhuelokuvia on tärkeää tunnistaa merkittävän osan tulkinasta olevan katsojan subjektiivisessa kokemuksessa. Osa elokuvista tarjoaa selkeän narratiivin hopealautasella, samalla kun osa jättää tarkoituksella tilaa tulkinnoille. Siksi tässä opinnäytetyössä tarjoan yhteisten elokuvallisten elementtien ja temaattisten motiivien tutkimisen lisäksi omaa tulkintaa tunnistuen katselukokemuksen subjektiivisen luonteen.

Tutkimuksessa keskityttiin kahdeksaan (8) eri kategoriaan. Naispäähenkilöön, naissivuhenkilöön, naishenkilön kuolemaan, naishenkilön selviytymiseen, naisankariin, naisantisankariin, naisantagonistiin ja seksuaalisointiin kohdistuneena naiseen. Seuraavaksi avaan mitkä ovat jokaisen kategorian kriteerit.

Naispäähenkilön kategorian täyttää naispuolinen elokuvan päähenkilö tai keskeinen hahmo, joka on nainen. Tyypillisesti hän johdattaa katsojaa viemällä juonta eteenpäin, käy läpi hahmon kehitystä sekä kohtaa usein haasteita ja ratkaisee konflikteja. Mikäli elokuvassa on selkeä miespäähenkilö, mutta merkittävä naissivuhenkilö, elokuva ei saavuta tarvittavaa kriteeriä. Kategoriassa on mahdollista olla enemmän kuin yksi päähenkilö.

Naissivuhenkilö tukee päätarinaa lisäämällä syvyyttä ja kontekstia, vaikka he eivät olekaan keskipisteessä. Naissivuhenkilön rooli on suhteellisen helppo täyttää, sillä se voi olla muun muassa ystävä, perheenjäsen, kumppani tai naapuri. Avustajat tai muut ei-replikoivat henkilöt eivät täytä kriteeriä.

Naishenkilön kuolema on jälleen suora: naishenkilön on kuoltava elokuvan aikana. Naishenkilö ei saa myöskään palata takaisin henkiin, tai katsojalla on oikeus olettaa näin. Ajankohdalla ja kuolemansyyllä ei ole kategoriassa merkitystä.

Mikäli elokuvan päättymiseen mennessä edes yksi kategorian naisista jää eloon, täyttää elokuva naishenkilö selviytyy -kategorian. Kyseessä voi olla pää- tai sivuhenkilö. Kategoriaan ei lasketa avustajia. Kategoriaan lasketaan lisäksi naishirviö, ja kerron myöhemmin opinnäytetyössäni miksi päädyin tähän lopputulokseen. Mikäli elokuvassa kuolee sekä selviytyy nainen, täyttää elokuva molemmat kategoriat.

Naissankari sekä naishenkilön selviäminen elokuvan loppuun mennessä kulkevat aika vahvasti käsikkäin. En kuitenkaan kuvailisi naissankaria sankariksi ainoastaan selviytymisellä tai päähenkilön roolin täyttämällä - naissankarin tulee täyttää tietynlainen kuva sankarista. Häntä ihailaan tämän rohkeudesta, epäitsekkydestä ja jaloista ominaisuuksista sukupuolesta riippumatta. Hän on valmis ottamaan riskejä tai tekemään uhrauksia auttaakseen muita tai saavuttaakseen jalon tavoitteen.

Naisantisankari on tarinan keskeinen hahmo, jolta puuttuu tavanomaiset sankarilliset ominaisuudet, kuten moraalit, rohkeus tai idealismi, mutta joka on silti tarinan päähenkilö tai keskipiste. Toisin kuin perinteiset sankarit, jotka ilmentävät hyveitä ja pyrkivät jaloihin päämääriin, antisankarilla on usein virheellisiä ominaisuuksia ja he voivat osallistua moraalisesti kyseenalaiseen tai epäeettiseen käyttäytymiseen. Antisankarin ja sankarin ero myös pohjautuu omaan moraaliseen näkemykseen oikeasta ja väärästä, kuten tulen myöhemmin avaamaan.

Naishirviö sekä naisantagonisti täyttävät taulukossa saman kategorian: Kyseessä on tarinan hahmo, olento, voima tai entiteetti, joka vastustaa päähenkilöä tai keskeisiä hahmoja, on ristiriidassa hänen kanssaan tai uhkaa heitä. Hirviöt sekä antagonistit ajavat ratkaisevaa roolia konfliktien, jännityksen ja tarinan kehityksessä. He toimivat esteenä päähenkilöiden voitettavana koko tarinan ajan. Lasken kategoriaan myös naishenkilön, joka riivataan elokuvan aikana. Syy tähän on, se että käsikirjoituksessa on tarkoituksellisesti haluttu käyttää naisen kehoa antagonistin roolissa, oli kyseessä riivaus tai ei. Tämä ei kuitenkaan ole täysin mustavalkoista kuten taulukosta tullaan huomaamaan.

Mikäli keskustellaan naissukupuolesta, usein keskustelu menee aika nopeasti keskusteluun seksuaalisoinnista ja miehisestä katseesta (eng. male gaze). Halusinkin opinnäytetyötä kirjoittaessa analysoida, missä menee seksuaalisoinnin raja. Hahmotellessani sitä itse, käsittelen sitä vastaamalla kysymyksiin: miksi, ja oliko sen käsikirjoittaminen elokuvaan tarpeellista? Miten naisen keho esitetään katsojalle? Mitä elokuva haluaa katsojalle kertoa? Laura Mulvey tutki elokuva-teoriaa kirjassaan *Visual Pleasure and Narrative Cinema*, kuinka valtavirran elokuvat vetosivat "miesten katseeseen", koska alaa hallitsivat miehet, jotka väistämättä rakensivat esityksiä naisista maskuliinisesta näkökulmasta (Mulvey, 1975). Yksinkertainen tapa selittää naisen seksuaalisointi, on nähdä elokuva miehisen katse yleisön silmin ja se kehystää hänet tavalla, joka vastaa miesten fantasioita tai toiveita.

Tässä opinnäytetyössä painotan seksuaalisoinnin ja voimaantumisen edustavan kahta erillistä lähestymistapaa yksilöiden kuvaamisessa ja havainnoinnissa. Seksuaalisoinnissa usein yksilö alennetaan seksuaalisen halun tai tyydytyksen kohteeksi. Tämä ilmenee usein autonomian ja arvokkuuden kustannuksella. Seksuaalisessa kontekstissa yksilöitä voidaan kuvata ensisijaisesti heidän fyysisten ominaisuuksiensa vuoksi. Tämä voi johtaa haitallisiin näkemyksiin, jossa yksilöitä pidetään pelkinä seksuaalisen nautinnon välineinä - objekteina.

Seksuaalinen voimaantuminen taas tarkoittaa sitä, että henkilö hallitsee omaa seksuaalisuuttaan. Kyse on positiivisen ja terveen suhteen edistämisestä omaa seksuaalisuutta ja kehoa kohtaan. Voimaantumisessa haastetaan yhteiskuntarakenteita nostamalla naista ylöspäin aiheessa, mistä naisia usein väheksytään. Mikäli kauhuelokuva noudattaa seksuaalisen voimaantumisen kaavaa, ei elokuva täytä kategoriaa.

Kategorian täyttymisen määrittämiseen on otettava huomioon useita tekijöitä: Konteksti, kamerakulma ja äänimaisema, hahmon pukeutuminen, hahmon kehitys, vuorovaikutus ja voimadynamiikka. Esimerkiksi mikäli elokuvassa ilmenee viipyviä kuvia naisen kehosta paljastavissa vaatteissa, täyttää elokuva kategorian.

2.2 80-luvun havainnointi

80-luku oli kauhun kultakautta. Stanley Kubrick ohjasi *Hohto (The Shining) USA/UK 1980* elokuvan, Wes Craven ohjasi ensimmäisen Freddy Kruger elokuvansa *Painajainen Elm Streetillä (A Nightmare on Elm Street) USA 1984* ja Tom Holland ohjasi ensimmäisen Chucky elokuvansa *Child's Play USA 1988*.

80-luvulta on suhteellisen haastavaa löytää kattavaa määrää valtavirtakauhua, missä olisi hyvät arvostelut sekä valinnanvaraa eri elokuvien välillä, sillä taulukon 1. elokuvat olivat ylivoimaisesti suosittuja katsojille että kritikoiden joukossa.

Taulukossa 1. tarkastellaan 1980–1989 vuosien parhaimman arvostelun saaneet elokuvat. (Rotten Tomatoes 2024).

Elokuva	Nais-päähenkilö	Nais-sivuhenkilö	Nais-henkilö kuolee	Nais-henkilö selviytyy	Naissankari	Nais-antisankari	Nais-antagonisti/hirviö	Seksualisointi kohdistuneena naiseen
<i>Hohto (1980)</i>		x		x				
<i>Kauhun riivaamat (1981)</i>		x	x				x	x
<i>Poltergeist (1982)</i>	x	x		x	x			
<i>Viimeinen yhteys (1983)</i>		x	x	x				
<i>Painajainen Elm Streetillä (1984)</i>	x	x	x	x	x			
<i>Re-animator (1985)</i>		x		x				x
<i>Kärpänen (1986)</i>		x		x	x			x
<i>Evil Dead II (1987)</i>		x	x		x		x	
<i>Child's Play (1988)</i>	x	x	x	x	x			x
<i>Society (1989)</i>		x		x			x	x
Tulokset:	30%	100%	50%	80%	50%	0%	30%	50%

Hohto sekä *Viimeinen yhteys (The Dead Zone) USA 1983* antaa samanlaisen tyhjähkön naisrepresentaation roolien keskittyessä naissivuhenkilöihin, ja heidän selviytymiseensä hengissä elokuvan loppuun mennessä.

Naispäähenkilö saavutti 30 % ja analysoidessa elokuvia huomaa, että naispäähenkilö toimii joko päähenkilönä miespäähenkilöiden lisäksi - tai päähenkilön narratiivi keskittyy äidilliseen kauhuun (eng. maternal horror). Miksi juuri äidillinen kauhu?

Äitiysaiheiset kauhuelokuvat syventävät psykologisen kauhua tutkimalla äidin psyykettä ja pelon, syyllisyyden tai trauman vaikutusta hänen mielentilaansa. Monissa kulttuureissa äitejä pidetään hoitavina ja suojelevina hahmoina. Äitiys kuvataan usein monimutkaisena roolina, joka on täynnä rakkautta, uhrauksia ja joskus synkempiä tunteita. Paternal horror (suom. isällinen kauhu) on vastakkaisen sukupuolen versio äidillisestä kauhusta, kuten esimerkiksi väkivaltainen tai epävakaa isähahmo. Hohto kauhuelokuva esimerkiksi taulukon elokuvista puutoa tähän kategoriaan. Molemmat kauhut perustuvat perhedynamiikan monimutkaisuuteen ja yhteiskunnallisiin odotuksiin. Äidillinen kauhu on toki yleisempää ja syy tähän saattaa olla yhteiskunnalliset normit, missä äitejä yhdistetään usein hoivaamiseen, hoitamiseen ja suojeeluun, kun taas isät liitetään enemmän perheen elättämiseen sekä auktoriteettiin. Kaiken kaikkiaan äidin kauhu on tehokas tarinankerrontatyökalu, joka lisää hahmokehityksen syvyyttä ja monimutkaisuutta, mikä on ollut syynä asettaa nainen päähenkilöksi. Vastakkainen kanta perustelulle on, että onko nainen ainoastaan monimutkainen ja kiinnostava vain ja ainoastaan äitinä 80-luvun kauhussa?

Kuva 1. Child's Play elokuvan äiti Karen ja hänen poikansa Andy.

Naishenkilön kuolema saavutti 40 %, mutta mainittakoon, että kyseisissä elokuvissa kuolee myös vastakkaisen sukupuolen edustajia. Naiset eivät siis ole ainoita ei-selviytyjiä, joten ei voida olettaa, että naisen kuoleminen olisi erityisen suosittua sukupuolen näkökulmasta. Naishenkilöitä selvisi taulukossa 80 %, mutta jokaisessa elokuvassa jälleen miehiä selvisi myös. En kutsuisi siis ilmiötä siis sukupuoliriippuvaiseksi.

80-luvun kauhuelokuvat tunnetaan graafisesta väkivallastaan ja pelon hyväksikäytöstä, mihin sisältyy usein seksuaalisen väkivallan käyttö sokkitaktiikkana. Lähes jokaisessa seksualisoitavassa elokuvassa oli kohta, missä nainen rais-

kataan tai yritetään raiskata. Puolet taulukon elokuvista täytti nainen seksuaalisoinnin kohteena -kategorian. Naiset ovat usein alasti tai vähissä vaatteissa, mikä palvelee miehisen katseen yleisöä. Puvustusvalinnan lisäksi elokuvissa esimerkiksi *Society USA* (1999) elokuvaan sisältyy seksualisoitavaa äänimaista.

Kauhun riivaamat (The Evil Dead) USA 1981 -elokuvassa esitetään kohtaus, missä demonisoitu puu harrastaa seksiä nuoren vaaleahiuksisen naisen Cherylin kanssa vasten tämän tahtoa. Kohtauksessa puu riisuu naisen yläosattomaksi ja sitoo tämän maahan. Kohtaus sitomisesta penetraation päättymiseen sekä naisen irti pääsemiseen kestää noin kaksi minuuttia. ”Elokuvan ohjaaja Sam Raimi on myöntänyt kohtauksen olleen tarpeeton ja hieman liian julma.” (Lickona, 2012). Raimi vetoaa samassa haastattelussa, miten tuohon aikaan hänen arviointikykynsä oli huono hänen nuoren iänsä johdosta. Taulukon tuloksien perusteella kyseessä saattaa olla myös, että naisen seksuaalisointi oli paljon yleisempää ja ei-harkittua 80-luvulla.

2.3 90-luvun havainnointi

Taulukossa 2. oli enemmän valinnanvaraa valtavirtaelokuvien välillä, mutta 1995 vuosi oli yksi poikkeuksellisista. Vaikka elokuva *Seitsemän (Seven) USA 1995* onkin enemmän trilleri kuin kauhuelokuva, se sisältää erittäin ahdistavia ja pimeitä teemoja liittyen muun muassa naisen kehon pilkkominen. *Seitsemän* oli ylivoimaisesti paras valtavirtaelokuva, joten sen korvaaminen toisella ei olisi tehnyt elokuvalla oikeutta.

Slasher-elokuvat olivat kultakaudellaan Wes Cravenin ohjatessa ei ainoastaan ensimmäisen *Scream USA 1996* -elokuvan, mutta myös toisen *Scream USA 1997*. Elokuvatutkija Carol J. Clover kirjoitti viimeisestä tytöstä kirjassaan ”Men, Women and Chainsaws: Gender in the Modern Horror Film”. Tyypillisesti viimeinen tyttö kuvaa tarinan viimeistä selviytyjää, kuka kohtaa murhaajan ja selviää hengissä elokuvan loppuun asti. (Clover, 1996). Usein viimeistä tyttöä kuvataan nuorena haavoittuvana naisena, joka käy läpi hahmonkaarensa muutoksen

uhrista selviytyjäksi. Slasher-elokuvissa naiset usein esitetään pulassa olevina hyperseksuaaleina tyttöinä, jotka yleensä murhataan viiden ensimmäisen minuutin aikana rangaistuksena piittaamattomuudestaan. Molemmissa *Scream* elokuvissa on naissankari: naisjournalisti Gale. Gale on persoonallisuudeltaan ja olemukseltaan maskuliininen, siveellisesti pukeutunut karkean näköiseen nahkatakkiin ja farkkuihin. Naisen roolia kuvatessa haluan myös kiinnittää lukijan huomiota naisen vaatetukseen.

Scream elokuvissa feminiinisyys ikään kuin peitetään puvustuksen voimin saamaan sankarista vakuuttavampi selviytyjä katsojalle. Harvemmin näkee naissankarin pukeutuvan feminiinisesti ja olevan yhä vakuuttava katsojalle, mutta näitäkin ääriesimerkkejä on, kuten tulen avaamaan seuraavassa taulukossa.

Taulukko 2. 1990–1999 vuosien kauhuelokuvat. (Rotten Tomatoes 2024.)

Elokuva	Nais-päähenkilö	Nais-sivuhenkilö	Nais-henkilö kuolee	Nais-henkilö selviytyy	Naissankari	Nais-antisankari	Nais-antagonisti/hirviö	Seksualisointi kohdistuneena naiseen
<i>Piina (1990)</i>		x	x				x	
<i>Uhrilampaat (1991)</i>	x	x		x	x			
<i>Bram Stokerin Dracula (1992)</i>		x	x	x	x		x	x
<i>Hyökkäys jatkuu (1993)</i>		x	x				x	x
<i>Painajainen Elm Streetillä 7: Uusi painajainen (1994)</i>	x	x	x	x	x			
<i>Seitsemän (1995)</i>		x	x					
<i>Scream (1996)</i>	x	x	x	x	x			x
<i>Scream 2 (1997)</i>	x	x	x	x	x		x	
<i>Rakastettu (1998)</i>	x	x		x		x	x	x
<i>The Blair Witch Project (1999)</i>	x	x	x				x	
Tulokset:	60%	100%	80%	60%	50%	10%	60%	40%

Verrattuna 80-luvun kauhuun, 90-luvun kauhu alkoi ottaa muutosta naispäähenkilöedustukseen kategorian noustessa 60 prosenttiin. Naishenkilön kuoleminen alkoi ottaa nopeaa nousua, kun taas naisen selviytyminen laskua. Sankarin rooli naisella pysyi samanlaisena, kun naisen seksualisointi taas otti pienen laskun.

Piina (Misery) USA 1990 elokuvan naisantagonisti on taulukon ensimmäinen, missä nainen toimii päähenkilön vastustajana ilman ulkopuolisen hahmon tukea. Häntä ei ole demoninen henki kontrolloimassa tai ryhmäpaine painostamassa, vaan hän toimii yksinkertaisesti, koska hän itse haluaa. Naisantagonistin/hirviön käyttö alkoi saada elokuvissa myös suosiota.

90-luvun taulukossa näkyy ensimmäistä kertaa naisantisankarin kategorian täyttö elokuvassa *Rakastettu (Beloved) USA 1998*. Elokuva tarkastelee orjuuden traumaattisia vaikutuksia Yhdysvaltain sisällissodan jälkeen. Paenneen orjan Sethen on vaikea jättää menneisyytään taakseen, ja tämän uudelleensyntynyt tytär tulee vierailuun. Tytär, kenet hän murhasi vuosia sitten. Sethen elämä orjana oli kammottavaa Sethen isännän ja tämän poikien hyväksikäyttäen ja pahoinpidellen tätä. Epätoivoinen Sethe ei tahdo samaa tulevaisuutta lapsilleen, joten hän päättää murhata lapsensa ennen kuin hänen entinen isäntänsä ehtii viedä heidät takaisin orjuuteen.

Elokuvasa käsitellään ennen kaikkea Sethen hahmonkehitystä, ja sitä miten elokuvan lopussa hänen pitää oppia rakastamaan itseään ja antaa itselleen anteeksi. Syy miksi asetin Sethen antisankarin kategoriaan on se, että hän koki parhaaksi murhata lapsensa kuin antaakseen heidät orjuuteen miehelle, joka pahoinpiteli tätä. Kuten mainitsin opinnäytetyössä aiemmin: antisankarin ja sankarin ero myös pohjautuu omaan moraaliseen näkemykseen oikeasta ja väärästä. Jotta Sethe olisi ollut 'sankari' olisi hän mennyt läpi pitkän sankarinmatkan, missä hän pelastaa lapsensa orjuudesta. Antisankarina, hän päätti tehdä moraalisesti ei-hyväksyttävän teon. Elokuva tuntuukin kysyvän katsojalta, voitko kuitenkin syyttää Setheä hänen tekemästään päätöksestä? Kärsimyksen estäminen uudella kärsimyksellä ei kyllä korjaa mitään, mutta Sethen mielentilassa hänelle kuolema oli pieni kärsimys.

Kuva 2. *Beloved* - rakastettu elokuvan naispäähahmo Sethe ja hänen selkensä arvet. (Bass, 2017)

2.4 2000-luvun havainnointi

Taulukossa 3. hallitsi ylivoimaisesti zombi-invaasio sekä psykologinen kauhu. George A. Romero ohjasi elokuvan *Kuolleiden valtakunta* (*Land of the Dead*) USA/Kanada/Ranska 2005, kun taas Zack Snyder ohjasi elokuvan *Kuolleiden aamunkoitto* (*Dawn of the Dead*) USA 2004, joka oli myös itse Romeron käsialaa. Ruben Fleischer ohjasi zombikauhukomedian *Zombieland* USA 2009, ja vuonna 2007 Robert Rodriguez Quentin Tarantino loivat yhdessä *Grindhouse* USA 2007 -elokuvan yhdistämällä *Planet Terrorin* sekä *Death Proofin*. ”Elokuva oli yritys vangita uudelleen 1970-luvun hyväksikäyttöelokuvien katselukokemuksista väärennetyillä trailereilla, mainoksilla ja huonon elokuvalaadun ulkonäöllä. Se oli kuitenkin katastrofi lipputuloissa.” (Moran, 2020). Huolimatta siitä, että *Grindhouse* oli alunperin heikompi lipputuloissa julkaisunsa jälkeen, se on

sittemmin ylittänyt kaupallisen vastaanoton ja saavuttanut kulttiklassikon aseman.

Taulukossa 3. tarkastellaan 2000–2009 vuosien parhaimman arvostelun saaneet elokuvat. (Rotten Tomatoes 2024).

Elokuva	Nais-päähenkilö	Nais-sivuhenkilö	Nais-henkilö kuolee	Nais-henkilö selviytyy	Naissankari	Nais-antisankari	Nais-antagonisti/hirviö	Seksualisointi kohdistuneena naiseen
<i>Amerikan Psyko (2000)</i>		x	x					x
<i>Pahuuden kosketus (2001)</i>		x						
<i>Bubba Ho-Tep (2002)</i>		x						
<i>Willard (2003)</i>		x						
<i>Kuolleiden aamunkoitto (2004)</i>	x	x	x				x	
<i>Kuolleiden valtakunta (2005)</i>		x	x	x			x	x
<i>Behind the Mask: The Rise of Leslie Vernon (2006)</i>	x	x	x	x	x	x		
<i>Grindhouse (2007)</i>	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Cloverfield (2008)</i>		x	x					
<i>Zombieland (2009)</i>		x		x			x	
Tulokset:	30%	100%	60%	40%	20%	20%	40%	30%

2000-luvun taulukossa alkoi tulla muutosta naispäähenkilö -kategorian sekä seksualisointi -kategorian tippuessa 30 %. *Amerikan Psyko (American Psycho)* USA/Kanada 2000 kuohuu miehistä katsetta, sillä elokuvaa voisi kutsua vihakirjeksi naisille sen sisältämän väkivallan ja seksuaalisen pahoinpitelyn vuoksi, joka kohdistuu erityisesti naisiin. Siksi yllätyinkin, että elokuva onkin taulukon ainoa naisen ohjaama elokuva.

Kauhussa naissankarit noudattavat usein kahta vallitsevaa stereotypiaa: maskuliinista tai yliseksualisoitua. Edellinen, josta esimerkkinä ovat hahmot elokuvissa, kuten *Scream*, ilmentävät piirteitä, jotka tyypillisesti liittyvät perinteiseen maskuliinisuuteen, osoittaen voimaa, itsevarmuutta ja kekseliäisyyttä vaaran edessä. *Grindhousessa* taas naishahmot nousevat esiin yliliiotellun kauneuden ja seksuaalisen houkuttelevuuden olennaisina ilmentyminä - erityisesti taistelukohtauksissa.

Grindhousen kaltaisissa teoksissa nähdään naissankarit tavalla, joka korostaa heidän seksuaalisuuttaan ennen kaikkea. *Grindhouse* kuvaa naisia sekä miehiä karikatyyrisellä huumorilla ja yhdistää yliampuvan seksuaalisoidun kauniin naisen ja katharsisen kokemuksen aseista, väkivallasta ja veren sisältämästä hard-core-kauhusta. Naisia usein alistetaan esineistettyihin rooleihin tai hyödyntäen heidän viehätystään ensisijaisena kerrontavälineenä. *Grindhousen Planet Terror* kuvaa naisia enemmän sankarin näkökulmasta yhdistäessä vaikeuksien ylipääsemisen ja kun taas *Death Proof* kuvastaa enemmän naisantisankareiden kosta sekä tunteiden purkamista.

Kuva 3. *Grindhouse Planet Terror* Cherryn amputoitu jalka on korvattu konetuli-aseella (De Semlyen, 2007).

2.5 2010-luvun havainnointi

Taulukossa 4. vuosikymmentä taas hallitsi paranormaali, demonit, noidat, hirviöt ja vampyyrit. James Wan ohjasi ensimmäisen *Kirottu (The Conjuring)* UK/USA 2013 -elokuvan, joka markkeerasi Kirottu-universumin alun. Scott Derrickson ohjasi elokuvan *Sinister* UK/Canada/USA 2012, joka on äänestetty yhdeksi pelottavimmista elokuvista koskaan ja *Us Japani/USA* 2019, järkytti katsojiaan juonenkäänteensä vuoksi.

Taulukossa 4. tarkastellaan 2010–2019 vuosien parhaimman arvostelun saaneet elokuvat. (Rotten Tomatoes 2024).

Elokuva	Nais-päähenkilö	Nais-sivuhenkilö	Nais-henkilö kuolee	Nais-henkilö selviytyy	Naissankari	Nais-antisankari	Nais-antagonisti/hirviö	Seksualisointi kohdistuneena naiseen
<i>Ystävät hämärän jälkeen (2010)</i>		x		x		x	x	
<i>The Cabin in the Woods (2011)</i>	x	x	x		x	x	x	x
<i>Sinister (2012)</i>		x	x	x			x	
<i>Kirottu (2013)</i>	x	x		x	x		x	
<i>It Follows (2014)</i>	x	x	x	x		x	x	x
<i>The VVITCH (2015)</i>	x	x	x	x		x	x	x
<i>Kirottu 2 (2016)</i>	x	x		x	x		x	
<i>Get Out (2017)</i>		x	x				x	
<i>Hiljainen paikka (2018)</i>	x	x	x	x	x			
<i>Us (2019)</i>	x	x	x	x		x	x	
Tulokset:	70%	100%	70%	80%	40%	50%	90%	30%

Taulukko 4. tarjoaa kaikista taulukoista eniten variaatiota ja diversiteettiä nais-hahmojen välillä. Naispäähahmo alkaa ottaa uudelleen nousua kuten myös naisantisankarin trendin nouseminen verrattuna naissankariin. Seksualisointi on jatkanut 30 %, kun taas naisantagonisti/naishirviön käyttö on ollut jälleen kauhussa suositumpaa.

Taulukon elokuvassa onkin noussut esiin toistuva motiivi, jossa elokuvantekijät käyttävät lapsia tehokkaina kauhunvälineinä. Tämä on erityisen ilmeinen elokuvissa: *Ystävät hämärän jälkeen (Let Me In) USA/UK 2010*, *Kirottu 2 (Conjuring 2) USA 2016*, *Sinister* ja *Us*. Elokuviissa luodaan vastakkainasettelu lapsen viattomuuden kauhun elementtien välillä. Lapset ovat myös haavoittuvaisempia kuin aikuiset, joten on oletetumpaa, että heidän riivauksensa voisi olla helpompaa, ja tehokkaampaa juonen etenemisen suhteen.

Opinnäytetyössä lasken naishirviöksi myös naisiin ja tyttöihin kohdistuvat riivaukset ja kehon valtaamiset, sillä käsikirjoituksessa on tietoisesti tahdottu käyttää naisen/tytön kehoa kauhun keinona. Läpi historian naisia on joko kuvattu tai syytetty demonisen vaikutuksen alaisuudesta. ”Uuden ajan aikakaudella demonien uskottiin tunkeutuneen tuhansien eurooppalaisten kehoihin ja saaneen aikaan pelottavia ja järkyttäviä oireita, ja syytökset noituudesta ja raportit demonisten riivaamisesta lisääntyivät dramaattisesti 1900-luvun lopulla ja 2000-luvulla” (Levack, 2014, 921). Se on vaikuttanut kauhuun, missä naiset esitetään usein demonisten kokonaisuuksien kohteina, jotka pyrkivät turmelemaan heidän mielensä ja kehonsa sekä hallitsemaan heitä.

Kuva 4. Kirottu 2 perheen lapsi Janet riivattuna (Alexander, 2016).

2.6 2020-luvun havainnointi

Taulukko 5. sisältää vain viisi (5) elokuvaa, mutta tästä huolimatta on mahdollista nähdä naisen roolin edustuksen nousu. Taulukosta myös voi nähdä ensimmäistä kertaa enemmän kuin yhden naisohjaajan; *Candyman USA 2022* -elokuvan ohjaajan Nia DaCostan sekä *The First Omen USA 2024* -elokuvan ohjaajan Arkasha Stevensonin. Elokuvat koostuvat psykologisesta kauhusta, parisuhdeväkivallasta, viimeinen tyttö -selviytyjästä sekä demonisen vaikutusvallan pois-pääsemisestä.

Taulukossa 5. tarkastellaan 2020–2024 vuosien parhaimman arvostelun saaneet elokuvat. (Rotten Tomatoes 2024).

Elokuva	Nais-päähenkilö	Nais-sivuhenkilö	Nais-henkilö kuolee	Nais-henkilö selviytyy	Naissankari	Nais-antisankari	Nais-antagonisti/hirviö	Seksualisointi kohdistuneena naiseen
<i>The Invisible man (2020)</i>	x	x	x	x		x		
<i>Candyman (2021)</i>		x	x	x		x		
<i>X (2022)</i>	x	x	x	x		x	x	x
<i>Evil Dead Rise (2023)</i>	x	x	x	x	x		x	
<i>The First Omen (2024)</i>	x	x	x	x		x	x	
Tulokset:	80%	100%	100%	100%	20%	80%	60%	20%

Viimeisessä taulukossa neljä viidestä elokuvasta täytti naispäähenkilön ja nais-antisankarin kategorian. Naispäähenkilöitä kuolee että selviää jokaisessa elokuvassa, ja naisantisankari on taulukon mukaan vain kasvamassa.

Ainoastaan elokuva *X USA 2022* merkattiin seksualisointi kohdistuneena naiseen -kategoriaan. Elokuva oli hyvin lähellä saavuttamassa seksuaalisen voimaantumisen kaavaa, sillä elokuva kertoo vahvasti naisen omasta tahdosta käyttää omaa kehoaan. Tästä huolimatta elokuvassa on vahvoja seksuaalissävyytteisiä painotuksia, kuten äänimaisemassa. Elokuva asetettiin siis seksualisointi kohdistuneena naiseen -kategoriaan.

The First Omen elokuva puhuu ennen kaikkea naisen kehon puolesta ja sen loukkaamista vastaan. Se kyseenalaistaa uskonnollista aivopesua ja rohkaisee kyseenalaistamaan auktoriteetteja. Elokuvasa demonisen sakaalin parittelun myötä kirkko pyrkii luomaan seuraavan antikristuksen hallitakseen kapinoivia väkijoukkoja. Elokuvasa esitetään kohtaus, missä naispäähenkilö Margaret raiskataan satanistisessa rituaalissa. Elokuvaa ei asetettu naista seksualisoivaan kategoriaan syiden vuoksi, mitä esitin 2.1 alussa. Vetoan erityisesti kamerakulmaan ja kontekstiin. Katsojalle ei koskaan näytetä raiskausta itsessään, tai pitkitetä yksityiskohtaisesti alastonta naista pöydällä odottamassa kohtaloaan. Katsoja näkee, miten sidotun Margaretin kasvot peitetään hupulla, ja sidotaan köydellä. Kaikki tapahtuen Margaretin olkapäistä ylöspäin. Raiskauskulttuuri on niin yleistä, että itse loukkaus naisen kehoa kohtaan ei ole kammottavaa, vaan sen hirviömäinen seuraus (Sarrubba, 2024).

Elokuvasa esitetään myös kohtaus, missä nainen synnyttää ja pitkäkyntinen hirviömäinen käsi tulee ulos naisen vaginasta. Elokuvan ohjaaja Arkasha Stevenson kertoo, että mikäli puhutaan naiskehon kauhusta, on tärkeää ottaa kantaa pakotettuun lisääntymiseen ei-seksualisoidulla tavalla (Sarrubba, 2024). Täysin edestä näytetty naisten alastomuus tuntuu edelleen hyväksyttävältä, kun se voidaan seksualisoida, sillä Stevensonin piti taistella, että kuva jäisi elokuvaan. *The First Omen* kertoo tarinaa uskonnon ja kehon autonomian välisestä suhteesta, ja miten kirkko hyötyy siitä. Elokuvasa naisen keho rikotaan ulkoa että sisältäpäin pakotetulla lisääntymisellä, ja se on herättänyt keskustelua siitä, miten alastomuus ruudulla on kontroversiaalia vain kun se ei ole kiihottavaa. (Sarrubba, 2024). Ottaen huomioon elokuvan kontekstin luonteen, elokuvaa ei siten merkitä seksualisointi kohdistuneena naiseen -kategoriaan.

Kuva 5. The First Omen päähenkilö Margaret (Armstrong, 2024).

3 Empiirisen tutkimuksen päätelmä

3.1 Kuvien ja taulukoiden käyttö

Laajan tutkimusalueen vuoksi 45 elokuvaa, ei riitä kuvaamaan viiden vuosikymmenen verran kauhuelokuvaa ja sen katsojakäyttäytymistä. Mutta kenties se voi olla suuntaa antava siinä, että miten naisia käytetään kauhussa. Taulukossa 6. kaikki tulokset yhdistettiin keskenään, jotta opinnäytetyössä voitaisiin myös tarkastella kokonaiskuvaa.

Taulukko 6. 1980–2024 vuosien kauhuelokuvat yhdistettynä samaan taulukkoon

Nais-päähenkilö	Nais-sivuhenkilö	Nais-henkilö kuolee	Nais-henkilö selviytyy	Naissankari	Nais-antisankari	Nais-antagonisti/hirviö	Seksualisointi kohdistuneena naiseen
51%	100%	69%	69%	38%	27%	56%	36%

Tutkimusaineistossa vertailtiin yhteensä 45 elokuvaa keskenään ja tuloksissa oli huomattavaa eroa, mutta myös erittäin paljon samankaltaisuuksia. Suurin samankaltaisuus on se, että naiset ovat olleet ja aina tulevat olemaan vähintään

sivuhenkilöitä tarinankerronnassa, sillä joka ikinen elokuva täytti naissivuhenkilön kriteerin. Tästä voi vetää johtopäätöksen, että kauhu tarvitsee naishenkilöitä tarinan edistämiseen, ja sen voi myös tehdä katsojan huomaamatta.

Taulukon 4. ja 5. mukaan naisen seksuaalisointi on huomattavasti vähentynyt 2017 vuoden jälkeen. Vain yksi seitsemästä elokuvasta on siten täyttänyt seksuaalisointi kohdistuneena naiseen -kategorian. MeToo -kampanjan ansiosta on tapahtunut huomattava siirtyminen stereotyyppisestä kuvauksesta kohti realistisempaa naisrepresentaatiota. Hahmot kuvataan yhä useammin moniulotteisina yksilöinä, joilla on tahdonvoimaa ja syvyyttä, mikä kuvastaa naiseuden tosielämän monimutkaisuutta. MeToo -kampanjan tuoma muutos on tuonut lisää diversiteettiä ja kysyntää autenttiselle ulkoasulle, mikä on taas auttanut rikkomaan misogynistisia stereotyyppioita. Vaikka muutos onkin merkittävä, tätä voidaan pitää suhteellisen lyhyenä ajanjaksona arvioitaessa pitkän aikavälin seurauksia.

Taulukosta löytyi yllättäviä samankaltaisuuksia, etenkin ottaen huomioon, että yhdistäessä tulokset kokonaisuudessa toisiinsa naisia kuolee saman verran kuin selviää ja naispäähenkilöitä on melkein yhtä paljon kuin on myös naisantagonisteja/hirviöitä. Seksuaalisoinnin prosentin alhaisuus yllätti tuloksissa kaikista eniten. Taulukossa pitää kuitenkin ottaa huomioon tulosten raju muutos vuosikymmenten välillä.

Verrattuna 80-luvun kauhuun: naisia kuolee ruudulla lähes yhtä paljon tänä päivänä. *Final girl* (suom. viimeinen tyttö) ei näytä lähtevän myöskään mihinkään lähiaikoina vaan päinvastoin. Opinnäytetyössä on usein tarkoituksenmukaista käyttää kuvia tekstisisällön tukena. Käsiteltävää asiasisältöä voi havainnollistaa myös taulukoiden avulla. Kuvien ja taulukoiden käytössä tulee noudattaa huolellisuutta ja tarkkuutta lähdemerkintöjen tekemisessä sekä kuviin ja taulukoihin viittaamisessa.

3.2 Katsojakäyttäytyminen

Yleinen oletus on, että suurin osa kauhun kuluttajista ovat miehiä, mutta tämä on saattanut tulla käsitykseksi sen takia, että valtaosa kauhun ohjaajista ovat miehiä. Vain kolme elokuvaa 45 elokuvasta olivat naisen ohjaamia. Oletus on, teet helpommin valintoja, jotka palvelevat sinua itseäsi, ja tämä saattaa olla sukupuoliriippuvaista. Oletus saattaa hyvinkin olla, että miehet tekevät miehille elokuvia ja naiset naisille. Mikäli olet itse viehätynyt vastakkaisesta sukupuolesta, on todennäköisempää kirjoittaa se käsikirjoitukseen.

Taulukon elokuvista erityisesti *kauhun Riivaamat* ja *Grindhouse* nostivat esiin seksuaalisointikategorian. Ei ole kuitenkaan näyttöä ettäkö katsoja jättäisi *Kauhun riivaamat* katsomatta sen häiritsevän raiskauskohtauksen vuoksi. Mikäli se aiheuttaa epämukavuuden tunteita vaikuttaa siltä, että se on helppo sivuuttaa, sillä raiskauskohtaus otettiin uudelleen käyttöön *The Evil Dead USA 2013* uusintaversiossa (Lickona, 2012). Elokuva on myös saanut suhteellisen hyvät arvostelut kriitikoilta ja katsojilta. (Rotten Tomatoes, 2024). Tästä voi siis päätellä, että naisiin kohdistuvaa seksuaalista väkivaltaa voidaan yhä käsikirjoittaa ilman, että se nostaa kulmakarvoja. Mitä enemmän ihmiset eivät välitä, sitä enemmän samanlainen käsikirjoittaminen jatkuu. Katsoja on kykenevä ottamaan kantaa elokuvaan ja sen sanomaan rakentavasti ja vaikuttavasti. Elokuvakulttuuri pyörii rahalla, ja mikäli ei ole katsojia, ei ole myöskään rahaa, millä tehdä lisää elokuvia.

Katsojakäyttäytyminen on vaikuttanut suuresti elokuva-alaan ja sen tekijöihin. MeToo -kampanjan myötä seksuaalinen häirintä otetaan vakavasti ja tekijät pidetään vastuussa teoistaan. Hollywood näyttelijä Kevin Spacey ja Hollywood tuottaja Harvey Weinstein ovat olleet MeToo -kampanjan tulilinjalla jo jonkin aikaa. Naiset jakoivat sosiaalisessa mediassa vallan väärinkäytöstä työpaikoilla ja sen ulkopuolella. Se on siten inspiroinut naisia ympäri maailmaa kertomaan kokemuksistaan ja tuonut konkreettisia muutoksia muun muassa lainsäädäntöön, irtisanomisia ja jopa vankeustuomioita. (Kerola, 2018). Yhdenvertaisuuskeskustelu ja metoo-kampanja on tuonut keskustelua naisten kohtaamaan syrjintään,

epätasa-arvoon ja seksuaaliseen ahdisteluun, mikä ei ole ennen kampanjaa otanut vastaavaa vauhtia. Käsitteen myötä keskusteluun on tuotu myös kysymyksiä sukupuolittuneista arvoista ja normeista. Ensimmäistä kertaa tuotannot alkoivat ottaa naisten kohtaaman väärinkäytön vakavasti ja peläten, että katsojat lopettaisivat tukemasta heidän tuotantojaan.

“Elokuvan kuvakielestä voisi mainita sen, että jos Quentin on kiintynyt takamuksiin, Robert taitaa olla enemmän tissimäen miehiä” (Sulopuisto, 2007). *Grindhousen* arvosteluissa usein kirjoitetaankin naisten fyysisistä ominaisuuksista halventavasti. Niin kuin moni muukin Tarantinon elokuva, *Grindhouse* herättää keskustelua, että olisiko kyse siltikin ollut voimaantumisesta kuin seksualisoimista? Vaikkakin voimadynamiikka on naisen puolella - ei ole epäilystäkään, että nainen kuvataan seksualisoivan ja esineellistävän kameranlinssin läpi. Naisen seksualisointia perustellaan usein sillä, että se tuo mieskatsojia, mutta miksi miehille on tarpeellista tarjota seksuaalista tyydytystä naisen kustannuksella?

Miksi nainen on usein päähenkilönä erityisesti slasher-elokuvissa? ”Uskotaan, että katsojan on luonnollisempaa uskoa sekä tuntea myötätuntoa ahdingossa olevaa naista kohtaan toisin kuin vastaavassa tilanteessa olevaa miestä kohtaan. Mieskatsoja katsoo kauhuelokuvaa naishahmon kautta, eivätkä tämän kokemukset tule samalla tavalla liki kuin mieshahmon vastaavat. Tällä tavoin naisahmon pelkoon samaistuvan miehen on miehisyys usein kohdistuvien odotusten vastaisesti lupa pelätä ja olla heikko.” (Härkönen, 2010). Tämä teoria saattaa olla totta siinäkin, että myös naiset katsovat kauhua ja haluavat samastua päähenkilöön.

”Minusta naisten asettaminen päärooleihin, joissa heillä on mahdollisuus seksuaaliseen tahdonvapauteen ja silti olla sarjan tähti, ei ole vain viihdyttävämpää, vaan myös voimaannuttavaa... Miespahikset klassisissa kauhuelokuvissa, kuten "Texas Chainsaw Massacre" ja "Halloween" ovat pelottavia, koska heillä on aseita eikä rajoituksia tappaa. Mutta näissä elokuvissa naispahikset ovat pelottavia, koska he ovat naisia, ja se on aika mahtavaa.” (Salzman, 2017).

Vaikka naispäähenkilön käyttö oli vähäisempää ja stereotypisempää 80-luvulla, nainen on ja aina tulee olemaan osa kauhua. *The Invisible Man* Australia/USA 2020 ja *The First Omen* kertoo erityisesti naisiin kohdistuvasta pahoinpitelystä ja kontrollista, mitä naiset kohtaavat päivittäin. Elokuvat keskittyvät yhteiskunnan epäkohtiin ja niin kauan kuin naiset kohtaavat näitä epäkohtia, sitä enemmän on tarinoita kauhun muodossa. Siten sille tulee olemaan aina kysyntää.

4 Yhteenveto

Opinnäytetyön lopputulos on, että naisen rooli ei sinänsä vaikuta katsojakäyttäytymiseen. Katsoja kritisoi representaatiota ja tuo esiin ilmeneviä epäkohtia, mutta elokuva yleensä jätetään katsomatta muista syistä.

Kauhussa naisen esittäminen on kehittynyt aikaisempiin vuosikymmeniin verrattuna monimutkaisemmaksi ja ilmaisullisemmaksi. Naishahmot eivät enää rajoitu perinteisiin hädässä oleviin neitoihin, vaan niillä on nyt kirjo rooleja, jotka uhmaavat yksinkertaista luokittelua sukupuolesta riippumatta. Naisten kehot ja heistä kertovat narratiivit ovat olleet perusta kauhulle sen alusta lähtien. Naiset toimivat tärkeänä katalysaattorina kauhussa ja kauhu olisi paljon rajallisempi ilman naisia.

Patriarkaalisen statuksen vahvistamisesta ollaan siirtymässä kohti nykyajan naisten vaikutusvaltaisempaa kuvaamista. Vaikka naiset ovat edelleen valitettavan aliedustettuja, he työskentelevät yhä enemmän kameran takana kirjoittaen ja ohjaamalla elokuvia, jotka arvioivat uudelleen valikoimaa ja toimintaa kauhuelokuvien naishahmoista. Patriarkaatti tahtoo naisten olevan uhreja, mutta nykyajan nainen kieltäytyy tekemästä sitä. Tämä on muuttanut kauhun tyylilajiina ja miksi naiset eivät ole enää uhreja vaan vahvoja, voimakkaita antisankareita ja jopa tappajia, koska naisilla on enemmän valtaa yhteiskunnassa.

Silti monissa kauhuelokuvissa on edelleen huomattavaa seksualisoitua kuvaa, mikä voi vahvistaa yhteiskunnallisia normeja koskien naisten vartaloa ja heidän

havaittuja roolejaan. On tärkeää, että katsojat suhtautuvat kriittisesti näihin kuvauksiin ja tukevat elokuvia ja elokuvantekijöitä, jotka asettavat etusijalle kunnioittavan ja autenttisen naisen käsikirjoittamisen ja kuvaamisen. Lisäksi monimuotoisuuden edistäminen sekä kameran takana että edessä voi johtaa kattavampiin ja edistyksellisempiin sukupuolten kuvauksiin kauhussa sekä muissa tyyllilajeissa.

“Elokuvan alusta lähtien, naisia on katsottu enemmän symbolisina kuin monimutkaisina hahmoina. Naiset ovat palvelleet päähenkilön - usein miehen - kasvua maanisen keiju unelmatyttö -linssin läpi. Neuvoja antava paras ystävä, palkinto sankarille, neito pulassa ja monen muun yksiulotteisen hahmon kautta. On kuitenkin yksi genre, minkä edessä nainen on ja tulee olemaan... Kauhun.“
(Miller, 2021).

Lähteet

Clover, Carol J. (1996). Men, women, and chainsaws: gender in the modern horror film. London: British Film Institute. E-kirja. (Tekstissä (Clover, 1996).

Kerola, P 2018. Vuosi Weinstein-paljastuksista – Mitä metoo-kampanja on saanut aikaan, mitä ei? Artikkel. <<https://yle.fi/a/3-10440168>> Yle. Viitattu 5.4.2024

Levack, Brian P. 2014. The Horrors of Witchcraft and Demonic Possession York: Garland Pub. Artikkel. Tekstissä: (Levack, 2014, 921).

Lickona, Matthew 2012. Sam Raimi and the Raping Tree | San Diego Reader. <<https://www.sandiegoreader.com/weblogs/big-screen/2012/oct/17/sam-raimi-and-the-raping-tree>> (Viitattu 29.04.2024).

Mulvey, Laura 1975. Visual Pleasure and Narrative Cinema. London Afterall Books. E-kirja. Tekstissä (Mulvey, 1975).

Salzman, Eva 202. Column: Horror genre has relied on female sexuality. The Ithacan. Kolumni. <https://theithacan.org/42294/life-culture/popped-culture/lc-horror-genre-has-relied-on-female-sexuality/> (Viitattu 29.04.2024).

Sarrubba, Stefania 2024. Why The First Omen's full-frontal childbirth scene is so important. Digital Spy. <<https://www.digitalspy.com/movies/a60410360/first-omen-vagina-childbirth-scene/>>(Viitattu 29.04.2024).

Organisaation julkaisema sivu: Rotten Tomatoes 2024. <<http://www.rottentomatoes.com>> (Viitattu 29.04.2024). [Tekstiviite: (Rotten Tomatoes 2024)]

Sulopuisto, Olli 2007. Grindhouse: Planet Terror. Muropaketti.com. <<https://muropaketti.com/elokuvat/grindhouse-planet-terror>> (Viitattu 29.04.2024).

Kuvalähteet

Kuva 1. Vinnieh (2016). Child's Play. Vinnieh. Verkkosivu. <<https://vinnieh.wordpress.com/2016/08/03/childs-play/>> (Viitattu 29.04.2024).

Kuva 2. Bass, Trystan L. 2017. Ghosts of Slavery in Beloved. Frock Flicks. Verkkosivu. <<https://frockflicks.com/beloved-1998/>> (Viitattu 29.04.2024).

Kuva 3. Alexander, Bryan 2016. 'Conjuring 2' stars a (self-) possessed Madison Wolfe. USA TODAY. Verkkosivu. <<https://eu.usatoday.com/story/life/movies/2016/06/08/conjuring-2-madison-wolfe/85538658>> (Viitattu 29.04.2024).

Kuva 4. De Semlyen, Nick 2007. Planet Terror Review. Empire. Verkkosivu. <https://www.empireonline.com/movies/reviews/planet-terror-review/> (Viitattu 29.04.2024).

Kuva 5. Armstrong, Vanessa 2024. Latest Trailer for The First Omen Gives Us More Nuns and More Devilry. Reactor. Verkkosivu. <<https://reactormag.com/latest-trailer-for-the-first-omen-gives-us-more-nuns-and-more-devilry/>> (Viitattu 29.04.2024).

Elokuvat

American Psycho (Amerikan Psyko) 2000. Käsikirjoittaja Mary Harron & Guinevere Turner Bret Easton Ellisin novellista. Ohjaaja Mary Harron. USA/Kanada: Lions Gate Films / Edward R. Pressman, Chris Hanley & Christian Halsey Solomon. 101 min.

A Nightmare on Elm Street (Painajainen Elm Streetillä). 1984. Käsikirjoittaja Wes Craven. Ohjaaja Wes Craven. USA: New Line Cinema, Media Home Entertainment / Robert Shaye. 91 min.

Behind the Mask: The Rise of Leslie Vernon 2006. Käsikirjoittaja Scott Glosserman & David J. Stieve. Ohjaaja Scott Glosserman. USA: GlenEcho Entertainment & Code Entertainment / Scott Glosserman. 92 min.

Beloved (Beloved -rakastettu) 1998. Käsikirjoittaja Akosua Busia, Richard LaGravenese & Adam Brooks Toni Morrisonin novellista. Ohjaaja Jonathan Demme. USA: Touchstone Pictures, Harpo Films & Clinica Estetico / Edward Saxon, Jonathan Demme, Gary Goetzman, Oprah Winfrey & Kate Forte. 172 min.

Body Snatchers (Body Snatchers - Hyökkäys jatkuu) 1993. Käsikirjoittaja Stuart Gordon, Dennis Paoli & Nicholas St. John Jack Finneyn novellista. Ohjaaja Abel Ferrara. USA: Warnes Bros. / Robert H. Solo. 87 min.

Bram Stoker's Dracula (Bram Stokerin Dracula) 1992. Käsikirjoittaja James V. Hart Bram Stokerin novellista. Ohjaaja Francis Ford Coppola. USA: American Zoetrope & Osiris Films / Francis Ford Coppola, Fred Fuchs & Charles Mulvehill. 128 min.

Bubba Ho-Tep (2002). Käsikirjoittaja Don Coscarelli Joe R. Lansdalen novellista. Ohjaaja Don Coscarelli. USA: Silver Sphere Corporation / Don Coscarelli & Jason R. Savage. 92 min.

Candyman 2021. Käsikirjoittaja Jordan Peele, Win Rosenfeld & Nia DaCosta Clive Barkerin novellista. Ohjaaja Nia DaCosta. USA/Kanada: Monkeypaw Productions, Universal Pictures, BRON Creative & Metro-Goldwyn-Mayer / Ian Cooper, Win Rosenfeld & Jordan peelee. 91 min.

Child's Play (1988). Käsikirjoittaja Don Mancini, John Lafia & Tom Holland. Ohjaaja Tom Holland. USA: United Artists / David Kirschner. 87 min.

Cloverfield 2008. Käsikirjoittaja Drew Goddard. Ohjaaja Matt Reeves. USA: Bad Robot / Bryan Burk, J.J. Abrams. 85 min.

Dawn of the Dead (Kuolleiden aamunkoitto) 2004. Käsikirjoittaja James Gunn George A. Romeron novellista. Ohjaaja Zack Snyder. USA/Ranska/Japani: Universal Pictures, Strike Entertainment & New Amsterdam Entertainment / Richard P. Rubinstein, Marc Abraham & Eric Newman. 100 min.

Evil Dead (Kauhun riivaamat). 1981. Käsikirjoittaja Sam Raimi. Ohjaaja Sam Raimi. USA: Renaissance Pictures / Sam Raimi, Bruce Campbell & Robert Tapert. 85 min.

Evil Dead Rise 2023. Käsikirjoittaja Lee Cronin. Ohjaaja Lee Cronin. USA: Warner Bros., Department of Post, Pacific Renaissance, New Line Cinema, Wild Atlantic Pictures & Ghost House Pictures / Rob Tapert. 97 min.

Frailty (Pahuuden kosketus) 2001. Käsikirjoittaja Brent Hanley. Ohjaaja Bill Paxton. USA/Kanada: Davild Kirschner productions, American Entertainment Co. Cinerenta Medienbeteiligungs KG / David Kirschner. 99 min.

Get Out 2017. Käsikirjoittaja Jordan Peele. Ohjaaja Jordan Peele. USA: Universal Pictures, QC Entertainment & Blumhouse Productions / Sean McKittrick, Jason Blum, Edward H. Hamm Jr. & Jordan Peele. 104 min.

Grindhouse 2007. Käsikirjoittaja Robert Rodriguez & Quentin Tarantino. Ohjaaja Robert Rodriguez & Quentin Tarantino. USA: A Band Apart, Troublemaker Studios & Weinstein Company / Elizabeth Avellán, Erica Steinberg, Robert Rodriguez & Quentin Tarantino. 191 min.

Hohto (The Shining). 1980. Käsikirjoittaja Stanley Kubrick, Diane Johnson Stephen King novellista. Ohjaaja Stanley Kubrick. USA/UK: Warner Bros / Stanley Kubrick. 144 min.

It Follows 2014. Käsikirjoittaja David Robert Mitchell. Ohjaaja David Robert Mitchell. USA: Northern Lights Films, Two Flints & Animal Kingdom / Rebecca Green, Laura D. Smith, David Robert Mitchell, David Kaplan & Erik Rommesmo. 100 min.

Land of the Dead (Kuolleiden valtakunta) 2005. Käsikirjoittaja George A. Romero. Ohjaaja George A. Romero. USA/Kanada/Ranska: Atmosphere Entertainment MM, Romero-Grunwald Productions, Wild Bunch / Mark Canton, Bernie Goldmann & Peter Grunwald. 97 min.

Let Me In (Ystävät hämärän jälkeen) 2010. Käsikirjoittaja Matt Reeves John Ajvide Lindqvist novellista. Ohjaaja Matt Reeves. USA/UK: Exclusive Media Group & Hammer Films / Alex Brunner, Simon Oakes, Guy East, Tobin Armbrust, Donna Gigliotti, John Nordling & Carl Molinder. 116 min.

Misery (Piina) 1990. Käsikirjoittaja William Goldman Stephen Kingin novellista. Ohjaaja Rob Reiner. USA: Castle Rock Entertainment & Nelson Entertainment / Rob Reiner & Andrew Scheinman. 107 min.

Poltergeist. 1982. Käsikirjoittaja Steven Spielberg, Michael Grais & Mark Victor. Ohjaaja Tobe Hooper. USA: MGM / Steven Spielberg & Frank Marshall. 114 min.

Re-Animator. 1985. Käsikirjoittaja Dennis Paoli, William J. Norris & Stuart Gordon H.P Lovecraftin novellista. Ohjaaja Stuart Gordon. USA: Empire International Pictures / Brian Yuzna. 86 min.

Scream 1996. Käsikirjoittaja Kevin Williamson. Ohjaaja Wes Craven. USA: Dimension Films / Cathy Konrad & Cary Woods. 111 min.

Scream 2 1997. Käsikirjoittaja Kevin Williamson. Ohjaaja Wes Craven. USA: Dimension Films / Wes Craven, Cathy Konrad & Marianne Maddalena. 120 min.

Seven (Seitsemän) 1995. Käsikirjoittaja Andrew Kevin Walker. Ohjaaja David Fincher. USA: Arnold Kopelson Productions / Arnold Kopelson & Phyllis Carlyle. 127 min.

Sinister 2012. Käsikirjoittaja C. Robert Cargill & Scott Derrickson. Ohjaaja Scott Derrickson. UK/Canada/USA: Alliance, Blumhouse, Summit Entertainment, Automatik & IM Global / Jason Blum & Brian Kavanaugh-Jones. 109 min.

Society (1989). Käsikirjoittaja Woody Keith & Rick Fry. Ohjaaja Brian Yuzna. USA: Wild Street Pictures / Keith Walley. 99 min.

The Blair Witch Project 1999. Käsikirjoittaja Daniel Myrick, Eduardo Sánchez. Ohjaaja Daniel Myrick & Eduardo Sánchez. USA: Haxan Films / Gregg Hale & Robin Cowle. 81 min.

The Cabin in the Woods 2011. Käsikirjoittaja Joss Whedon & Drew Goddard. Ohjaaja Drew Goddard. USA/Canada: Mutant Enemy, Metro-Goldwyn-Mayer (MGM) & Lions Gate Films / Joss Whedon. 95 min.

The Conjuring (Kirottu) 2013. Käsikirjoittaja Chad Hayes & Carey W. Hayes. Ohjaaja James Wan. UK/USA: Safran Company & Evergreen Media Group / Tony DeRosa-Grund, Peter Safran & Rob Cowan. 112 min.

The Conjuring 2 (Kirottu 2) 2016. Käsikirjoittaja Chad Hayes, Carey W. Hayes, James Wan & David Leslie Johnson. Ohjaaja James Wan. USA: Safran Company & Atomic Monster / Peter Safran, Rob Cowan & Carey W. Hayes. 134 min.

The Dead Zone (Viimeinen yhteys). 1983. Käsikirjoittaja Jeffrey Boam Stephen King novellista. Ohjaaja David Cronenberg. USA: Dino De Laurentiis Company / Debra Hill. 103 min.

The Dead Zone (Viimeinen yhteys). 1983. Käsikirjoittaja Jeffrey Boam Stephen King novellista. Ohjaaja David Cronenberg. USA: Dino De Laurentiis Company / Debra Hill. 103 min.

The First Omen 2024. Käsikirjoittaja Tim Smith, Arkasha Stevenson & Keith Thomas. Ohjaaja Arkasha Stevenson. USA: Phantom Four Films / David S. Goyer & Keith Levine. 119 min.

The Fly (Kärpänen) 1986. Käsikirjoittaja Charles Edward Pogue & David Cronenberg George Langelaan novellista. Ohjaaja David Cronenberg. USA: Brookfilms, SLM Production Group / Stuart Cornfield. 96 min.

The Invisible man 2020. Käsikirjoittaja Leigh Whannell H. G. Wellsin novellista. Ohjaaja Leigh Whannell. Australia/USA: Dark Universe, Universal Pictures, Blumhouse Productions & Goalpost Pictures / Jason Blum & Kylie du Fresne. 124 min.

The Quiet Place (Hiljainen paikka) 2018. Käsikirjoittaja Bryan Woods, Scott Beck & John Krasinski. USA: Sunday Night & Platinum Dunes / Michael Bay, Andrew Form & Brad Fuller. 90 min.

The Silence of the Lambs (Uhrilampaat) 1991. Käsikirjoittaja Ted Tally Thomas Harrisin novellista. Ohjaaja Jonathan Demme. USA: Strong Heart Productions / Kenneth Utt, Edward Saxon & Ron Bozman. 118 min.

The VVitch 2015. Käsikirjoittaja Robert Eggers. Ohjaaja Robert Eggers. USA/Canada: A24, Parts & Labor, RT Features, Maiden Voyage Pictures, Mott Street Pictures & Rooks Nest Entertainment / Jay Van Hoy, Lars Knudsen, Jodi Redmond, Daniel Bekerman & Rodrigo Teixeira. 92 min.

Us 2019. Käsikirjoittaja Jordan Peele. Ohjaaja Jordan Peele. Japani/USA: Monkeypaw Productions / Jason Plum, Ian Cooper, Sean McKittirick & Jordan Peele. 116 min.

X 2022. Käsikirjoittaja Ti West. Ohjaaja Ti West. USA: A24, MAD SOLAR & BRON Creative / Ti West, Jacob Jaffke, Kevin Turen & Harrison Kreiss. 106 min.

Wes Craven's New Nightmare (A Nightmare on Elm Street 7: Uusi painajainen) 1994. Käsikirjoittaja Wes Craven. Ohjaaja Wes Craven. USA: New Line Productions / Marianne Maddalena. 112 min.

Willard (2003). Käsikirjoittaja Glen Morgan Stephen Gillbertin novellista. Ohjaaja Glen Morgan. USA: Hard Eight Pictures / James Wong & Glen Morgan. 100 min.

Zombieland 2009. Käsikirjoittaja Rhett Reese & Paul Wernick. Ohjaaja Ruben Fleischer. USA: Columbia Pictures & Relativity Media / Gavin Polone. 88 min.